

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1097015/7

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב אליעזר איגרא, הרב שלמה שפירא, הרב ציון לודאילוח

המערערת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד אבנר זינגר)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד שמעון בן-ישי, עו"ד ליאת חן ציוני ועו"ד מקסים ליפקין)

הנדון: ביצוע פסק הדין לגירושין,

שחרור כספים מהחשבון הרשום על שם האישה תוך הבטחת זכויות שני הצדדים

פסק דין

רקע כללי

עניינם של הצדדים על הסתעפויות שונות שלו מונח לפנינו וממתין להכרעתנו זה זמן. לא בכדי הוא ממתין ולא בכדי הזכרנו את ההסתעפויות, הא בהא תליא. ונבאר:

הצדדים שלפנינו מלאי טענות הדדיות כרימון – טענות הכוללות כמעט כל היבט אפשרי: מאשימים הם זה את זה באלימות פיזית, כלכלית, מילולית ונפשית; בהסתת הילדים, ניכור הורי ויצירת נתק בין שניים מהילדים לבין השלישי; פגיעה במזונות הילדים; בגידה; גזלה או עושק של האחד את רכוש משנהו וניסיונות להזיק לרכוש ולהביא לאובדנו; האשמת האחד את משנהו בהאשמות – אמת או שווא – שתכליתן הרשעה בפלילים וכליאה ובהפללה והסתבכות עם רשויות המס העשויות אף הן להביא לתוצאה דומה וכהנה וכהנה 'זוגיות לתפארת'.

הצדדים מנהלים וניהלו זה כנגד זה הליכי גירושין הכרוכים בתביעת רכוש בבית הדין הרבני האזורי בתל אביב ובמקביל הליכים אחרים בענייני משמורת, מזונות ילדים ועוד בבית המשפט בספרד.

מתוך כל המכלול המרשים האמור הגיעו לפתחנו להכרעה לכאורה היבטים מצומצמים בלבד. דא עקא, החומר שנערם בתיקים שלפנינו חומר רב הוא ובכללו נשטחו לפנינו עובדות וטענות מכל המכלול המתואר לעיל, ממין העניין ושלא ממין העניין. העובדות הרלוונטיות באמת הוטמנו היטב בקש וגבבא ובדברים המוסיפים הבל'.

בשל כך נאלצנו להקדיש לא מעט זמן ללימודו של החומר כדי לבור את הבר מתוך המון והתבן – מלאכה שאותה לא הקלו עלינו הצדדים, בלשון המעטה, שכן אלה הוסיפו לערום מפעם לפעם 'תבן' נוסף.

התרשמותנו היא אף כי לא מן הנמנע שחלק מהתנהלות זו היה בכוונת מכוון ובמגמה להאט את גלגלי קצב טחנות הצדק, לעכב את טחינתן ולאלצן לשוב ולנפות גם את קמחן מן המורסן הנטחן.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בהחלטתנו זו נשתדל לעסוק במישרין בהיבטיו של העניין המונחים לפתחנו, תוך תיחום גבולות הגזרה שלהם וההפרדה ביניהם לבין יתר ההסתעפויות שאליהן נתייחס רק בקצרה ובמידת הצורך.

עובדות והליכים

תמצית העובדות וההכרעות המשפטיות הנוגעות לענייננו היא זו:

הצדדים ששניהם יהודים אזרחי ישראל מתגוררים משך שנים ארוכות בספרד ועד לקרע ביניהם התגוררו יחדיו בדירה שעליה רובץ חוב בגין הלוואת משכנתה. לאחר פרוץ המשבר בין הצדדים – או שמא נכון יותר לומר משהיה משבר זה לעימות בעצימות גבוהה – המשיכה האישה להתגורר באותו בית עם שניים מילדי הצדדים, ואילו הבעל עבר, ועימו ילדם הנוסף, להתגורר בבית אחר השייך להם (או לאחד מהם) – לא ניכנס עתה לבירור נקודה זו שלא הובאה לפנינו להכרעה כמו שלא ניכנס לבירור סוגיית הפיצול בין ילדי הצדדים שנדונה בערכאה אחרת, בספרד).

לעניין הלוואת המשכנתה האמורה עצמה נטען כי מעיקרה לא ניטלה לטובת הצדדים עצמם במישרין אלא לצורך חברה שבבעלות הבעל, חברה שגם הדירה עצמה – שלה היא לפי הנטען.

הבעל, לטענתו, מחזיק במניותיה של חברה (או יותר מחברה אחת) שבשליטתו, אך לא בכסף נזיל או בנכסים אחרים. לשיטתו החברה עצמה נתונה בקשיים כלכליים ונושאת בחובות והוא מאשים את האישה באחריות – ומטעמי זהירות נוסף את המילה "מסוימת" – לכך. האישה גורסת כי הבעל מחזיק בכספים נוספים שאותם הוא מעלים וזאת באמצעות 'אנשי קש'.

האישה מחזיקה בחשבון בנק בשווייץ שבו הון רב, כאחד-עשר מיליון אירו (Euro) (לאחר שכמה מאות אלפים נוספים שהיו בו שוחררו לידי האישה בהחלטות קודמות של בית הדין קמא), וכמו כן בשתי דירות בתל אביב השוות גם הן סכומים נכבדים (אם כי יש להניח שלא סכומים המתקרבים לאלו שבחשבון האמור). עד לפרוץ המשבר בין הצדדים, או עד מועד סמוך לו, היה הבעל מיופה כוח בחשבון זה. בשל המשבר ועם או בסמוך להתפרצותו ביטלה האישה את ייפוי הכוח.

לשיטתו של הבעל נכסי האישה האמורים – נכסיו הם, טיעון הנתמך בעובדה המוסכמת לכאורה שהבעל הוא שעבד במשך השנים, ניהל עסקים וכלכל את הבית, בעוד האישה אינה עובדת – עובדה שהצדדים אינם חלוקים לכאורה לגבי נכונותה אלא לגבי סיבותיה בלבד. את רישום החשבון (והבעלות בנכסים אחרים) על שם האישה לבדה מסביר הבעל בשיקולי מס, ושמא שיקולי העלמת מס, וכדומה, תוך שהוא מבהיר שלא יעלה על הדעת שכוונתו הייתה ליתן לאישה את כל הונו במתנה.

בגרסאות אחרות, ואולי העיקריות, של דברי הבעל – ולא ניכנס כעת לדון אם מדובר אך בהבהרה ומיקוד של הטענות או בטענות מתחלפות – נקט הבעל שהבעלות האמיתית היא למעשה של החברה או החברות שבשליטתו, שהן כמובן ישות משפטית עצמאית, ומשכך אף אם יכולה האישה לתבוע זכויות כלשהן ממנו – אין היא יכולה לתבוע (למרות הרישום על שמה) אלא זכויות בחברות עצמן, מחצית – או חלק אחר – מהמניות שבבעלותו שלו, אך לא את הכספים עצמם.

לאישה עמדה אחרת כמובן בשאלת הבעלות בנכסים וגרסה אחרת כנראה בשאלת נסיבות רישום הבעלות על שמה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ברקע עומדות כמובן, ואף נטענות בפועל, טענות בדבר האפשרות לבעלות משותפת – על אף הרישום מחד גיסא ועל אף היות מקור הכספים מעבודת הבעל, לפי הנטען, מאידך גיסא, אם מכוחו של חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג – 1973 ואם מכוחן של הוראות חוק ושל פסיקות אחרות.

נוסף לכל האמור קיימות טענות בדבר שותפותה של האישה בחובות הבעל או בחובות החברות, אם בשל חוק יחסי ממון ואם בשל אחריותה ליצירתם (כנ"ל).

הבעל הגיש לבית הדין הרבני האזורי תל אביב תביעת גירושין שלה כרך גם את ענייני הרכוש. במסגרת זו נעתר בית הדין לבקשות הבעל והוציא צווים המונעים מהאישה לפעול בחשבון הבנק האמור (וכמו כן צווים בעניין נכסים אחרים הרשומים על שמה) עד לבירור התביעות ולהכרעה בהן. בהמשך נעתר בית הדין לבקשות לשחרור המוגבל של סכומים – נכבדים, יש לומר – לצורך תשלומי מסים ולצרכים שוטפים אחרים. דבר מכל אלה לא נעשה, יוער, ללא מאבק משפטי בין הצדדים, וזאת גם כשהוצעו אפשרויות לשחרור סכומים מקבילים לטובת הבעל.

ככלל יש לומר שהרושם הוא שכל הצעה שאחד הצדדים מעוניין בה זוכה להתנגדות כמעט אוטומטית של הצד השני – אף אם הוא עצמו הציע קודם לכן הצעה דומה.

מערכת היחסים האישית והכלכלית מתאפיינת במתח רב, בחשדנות תהומית – מוצדקת או שאינה כזו – ובאיבה הדדית גלויה, "קשה כשאל קנאה". לעיתים דומה כי אחד הצדדים – ואולי כל אחד מהם – נוקט כלפי האחר בגישה של "גם לי גם לך לא יהיה" או של "אסכים כי תנוקר עיני האחת ובלבד שלך תנוקרנה שתי העיניים". הונם הרב של הצדדים – ולעניין זה אין נפקא מינה מן השאלה אם הוא הון פרטי או הונן של חברות – יכול היה לכאורה לאפשר לשניהם חיי רווחה ועושר רב גם לאחר פרידתם, להם, לילדיהם ואף לנכדיהם. אך עוינותם הביאתם לבכר תחת זאת את המאבק הממושך, השוחק כוחות, מכלה עין ומדאיב נפש, המונע משניהם כאחד לפתוח "דף חדש" בחייהם ולשקמם במישור האישי, הפוגע כלכלית בשניהם – כשהמרוויחים העיקריים הם ככל הנראה רק באי הכוח (אף שאין ענינו צרה בפרנסתם של הללו), העשוי אולי אף להביא את אחד מהם או את שניהם כאחד לאיבוד הון רב בעניין רע' לעברי פי פחת כלכלית ואולי אף פלילית, ושסופו – מי ישורנו.

התנהלותם של הצדדים אף הביאה כבר לא לסף התהום גרידא אלא אל תוכו את יחסיהם עם ילדיהם ואת יחסי הילדים בינם לבין עצמם, יחסים שהוקרבו על מזבח המשטמה ההדדית שבין הצדדים כשעיר לעזאזל' הנדון בשילוח אל ארץ גזרה ולהשלכתו בה מן הצוק עד לריסוקו איברים איברים.

מעבר לסקירת הרקע יש באמור גם כדי לחדד את הצורך לסיים בהקדם את כל שאפשר לסיימו בעניינם של הצדדים, שמא כך ישקוט ויירגע מעט ים המאבקים ולמצער יונמכו קמעא משבריו וגליו ההומים וישקוט קמעא שאון דְּכָיָם, ואולי יהיה בכך כדי להשליך גלגל הצלה כלשהו לפחות למקצת מהנותר עוד ביחסים אלה ובסיכויי שיקומם.

בית הדין קמא קיבל את תביעת הגירושין של הבעל ופסק כי על הצדדים להתגרש.

האישה, אף שמכלל דבריה בבית הדין קמא ובעתירותיה לבית דיננו עולה כי רחוקה היא כמטחוי קשת מהתנגדות לגירושין עצמם או ממחשבה על סיכוי לשיקום הנישואין, התנגדה לביצועם של הגירושין כל עוד לא ישוחרר מחשבונה האמור סכום נכבד שיהיה בו, לשיטתה, כדי לאפשר לה לרכוש את הבית שבו היא מתגוררת עם שניים מילדי הצדדים, או למצער לרכוש –

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לפרוע את חוב המשכנתה הרובץ עליו, וכך להסיר מעליה את עננת האיום בפינוי מן הבית, הרובצת מעליה לשיטתה.

הבעל מתנגד לשחרורם של הכספים האמורים, 'דוחה בשמאל' את החששות מפינויה של האישה מן הבית ו'בימינו מקרב' ומגלגל את האשמה בעניינם של ההליכים מול הבנק למשכנתאות לפתחה של האישה. הבעל סירב להצעות שונות שעלו בעניין שחרורם של הכספים ובמקביל הציע התחייבויות שלא לפעול בעצמו לפינוי האישה מן הבית וכן התחייבויות לשכירת נכס חלופי. הצעות אלה בתורן נענו בסירוב מצידה של האישה, הן בטענה כי אין היא סומכת על התחייבויותיו, הן בטענה כי אין בהתחייבות שלא לפעול לפינויה כדי לסתור את החשש מפינויה על ידי אחרים וכי לא הרי שכירות כהרי בית בבעלותה וכי יש בכך משום 'הוצאה מנווה היפה לנווה הרע' – טענה שנעיר כי מקומה בין בני זוג נשואים והמתעתדים להמשיך בנישואיהם ולא בין מי שפניהם לגירושין ושיחם ושיגם הוא בשאלת תנאי הגירושין.

בית דין קמא נקט גישה שלפיה בהעדר הסכמה אי אפשר לשחרר את הכספים האמורים, ולמעשה הליך הגירושין נבלם בשל התעקשותו של הבעל מן העבר האחד וסירובה של האישה לגירושין – כל עוד לא ישוחררו הכספים, מן העבר האחר.

הערעור והבקשות שלפניו

האישה ערערה לבית דיננו על פסק דינו של בית דין קמא, העלתה טענות למכביר – מהן שהוזכרו לעיל בתמצית – בדבר מעלליו של הבעל, לשיטתה, וכן טענות נגד בית הדין שהכריע בתביעה בלי לקיים בה דיון מספיק, לשיטתה, לגופה.

כמו כן ביקשה לעכב את פסק דינו של בית הדין. טענותיה היו בעיקרן בעניין הבטחת מגוריה ומגורי ילדיה בבית, כאמור – טענות שהבעל ראה בהן, מלבד תשובותיו האמורות לגופן, גם 'ניסיון סחיטה' של רכוש בתמורה לגט.

נעיר כבר עתה כי בטענותיו אלה שילב הבעל גם טענות כי לו יסודר הגט תוך כניעה לסחיטה זו, לשיטתו, יהיה בכך כדי לפסול את הגט בשל הינתנו תחת סחיטה והיותו גט מעושה. אין אנו יכולים להחשות ולהותיר את המענה לדברי הבל אלה עד להכרעה לגופם של דברים – אף שזו תבוא בשורות הבאות – נבחר: גט שהנותן אותו נותן אותו שלא מרצונו בשל איומים וסחיטה עשוי להיפסל בשל כך, אולם גט שהנותן אותו הוא שביקש ליתן אותו אינו מועמד לפסילה בשל אילוצו של הלה לתת דברים אחרים בנוסף לו, בתמורה להסכמת הצד השני לקבלתו של הגט או שלא בתמורה לה, בין שהדרישות למתן זה צודקות ובין שאינן צודקות.

בשלב ראשון עיכב בית דיננו את סידור הגט נוכח טענות האישה, כנהוג בדרך כלל ובשל היות הגט צעד בלתי הפיך. לאותה עת ייתר הדבר גם את הדיון בערעור לגופו. אולם זמן חלף – המלחמה מתעצמת בין הצדדים ונטושה פנים ואחור – הסכמות אין ואף אין הן נראות באופק.

בינתיים המשיכו הצדדים לערום על שולחננו, כאמור לעיל, בקשות ותגובות, ערעורים על החלטות ביניים ותשובות עליהם, כהנה וכהנה, "ספרים הרבה אין קץ ולהג הרבה יגעת בשר", מן הגרון ומן היקב של ההליכים האזרחיים והפליליים בחו"ל, כשכל צד מנסה להראות את צדקו ובעיקר את רשעת הצד האחר, זו מנסה להוכיח את הסכנה קורת הגג שמעליה ומעל ילדיה, זה מנסה להזים את הטענות בדבר סכנה זו, זו מנסה להראות כי זה הורשע בפלילים וזה מנסה להראות כי זו העלילה עליו וכו'.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

חובתנו לבוא לידי הכרעה ולהציל את שאפשר להציל הן בנוגע לחייו האישיים של כל צד, הן בנוגע לרכושו והן – בעקיפין – בנוגע לאפשרות הרגעת הרוחות קמעא ומתן סיכוי לשיקום קשרי הילדים אלו עם אלו עם שני ההורים ולמצער לניסיון למנוע את המשך ההתדרדרות.

הכרעה

סקירת האמור מחד גיסא ופינוי וניפוי מה שאינו רלוונטי מאפשרים לנו עתה להכריע לגופם של דברים בקצרה, הכרעה שיכולה הייתה להיות זה מכבר לו לא נזקקנו לעסוק במלאכת ניפוי זו:

גירושי הצדדים

אין חולק ואין ספק כי איש מהצדדים אינו רוצה ברעהו, לא 'טורא' בעלמא גבה ביניהם – כדבריו הצודקים של בית דין קמא – כי אם אורסט; הפירוד ביניהם ממושך, מוחלט וסופי במידת הוודאות הגבוהה ביותר שאפשר ליחס למצב כלשהו.

לכל אחד מהצדדים טענות כלפי משנהו שאף אם קצתן בלבד אמת יש בהן כדי להצדיק תביעת גירושין ואולי אף לחייב את הצד האחר בגט ואף אם קצתן בלבד שקר יש בהן כדי להצדיק תביעה כזו לאידך גיסא ולחייב את הטוען – המעליל – בגט.

אכן תיאורטית ייתכן שתטען האישה כי כל טענותיה כלפי הבעל אמת וכי כל טענותיו שקר וכי אף על פי כן אין היא רוצה בגירושין לא בשל טענותיה שלה ולא בשל עלילותיו שלו, טענה כזו הייתה יכולה להצריך דיון הוכחות לגופה של תביעה, אף שקרוב לוודאי שמסקנת הדיון הייתה כי אין טענה זו אמת בחלקה האחד ולא טענה כנה בחלקה השני.

אך זאת לו עסק בית הדין בהכרעה המבוססת על טענות אלה גרידא. ולא היא. הכרעת בית הדין מבוססת על עצם הניכור והפירוד ועל העובדה שטענה כזו – בנוגע לחלקה השני – לא נטענה וכי אף סומא רואה כי שני הצדדים אינם חפצים זה בזה. בנסיבות אלה על הצדדים להתגרש ולו מכוחם של דברי רבנו ירוחם (מישרים נתיב כג חלק ח) בעניין צדדים ששניהם אינם רוצים זה בזה ומכוחם של דברי הגר"ח פאלאג'י (חיים ושלוש חלק ב סימן קיב) בעניין צדדים הפרודים פירוד ממושך ושנלאו מתווכי השלום לתווך ביניהם. הדברים נכונים במשנה תוקף כשמדובר בצדדים כאלה שלפנינו שחרמו של רבנו גרשום לא חל עליהם והבעל תובע גירושין. טענותיה של האישה אפשר שיוכלו להצדיק תביעת כתובה ופיצוי אך לא את מניעת הגירושין עצמם.

עיכוב נוסף של הגירושין – שאנו שותפים מלאים לעמדתו העקרונית של בית דין קמא – כי טובת שני הצדדים הם, בשל הליכים רכושיים שאין לדעת כמה זמן יימשכו או בשל תביעות האישה לשחרור כספים לשם הבטחת מדורה ומדור ילדיה, אף לו נניח שתביעות אלה כשלעצמן מוצדקות הן – אינו עיכוב צודק, אין בו לא תבונה ולא תועלת.

קל וחומר כשאפשר למצוא בעניינן של הטענות והתביעות האמורות פתרון ביניים סביר, כפי שייאמר להלן, ואחת היא לנו אם הצדדים שניהם מרוצים ממנו אם לאו – בית דין אמור גם ובעיקר להכריע ולא רק לפשר ולהביא להסכמות.

לפיכך אנו קובעים כי הערעור על פסק הדין לגירושין נדחה ותוקף החלטתנו בדבר עיכוב ביצועם של הגירושין יפקע אף הוא עם חתימתנו על פסק דינו זה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הכספים המעוכבים

ומכאן לעניינם של הכספים:

התכתשותם המשפטית של הצדדים בשאלה אם אכן מרחף איום של פינוי מעל ראשה של האישה או שמא רואה היא צל הרים כהרים ודוברת מהרהורי ליבה או אף בודה דברים ביודעין וטענותיהם בעניין המבוססות על הליכים בבית המשפט בחו"ל, על הדין הזר ועל הצורך להכירו וללומדו מפי מומחים לו וכו' – אינן מענייננו לפי האמת. כך גם הטענות בדבר הבטחת או אי-הבטחת מדורם החלופי של האישה ושל ילדיה הנדונה בבית המשפט בחו"ל. הצדדים אומנם ענדו טענות אלה עטרה לראשם אולם אנו לא נעשה מהן אפילו עקב לסולייתה של החלטתנו זו.

עיקרם של דברים הוא שחשבון הבנק המדובר רשום על שמה של האישה וחזקתו ממילא שבבעלותה הוא. אמת, יש לבעל טענות – ואולי כבודות משקל – בעניין, אך עדיין הוא "המוציא מחברו". ההליך העיקרי שבין הצדדים מתברר בערכאה קמא ולעת עתה לפחות אין ההכרעה בו מוטלת לפתחנו, אולם נוכל לומר שכדי לקבוע שהאישה לא תהא זכאית מחשבון זה לפחות לסכום המבוקש יהיה על הבעל להרים נטל ראיות כפול וכבד:

תחילה יהיה עליו להוכיח כי למרות הבעלות הרשומה – בעליו האמיתי של החשבון הוא הבעל ולא האישה.

ונעיר בזהירות בעניין זה:

אף אם תתקבל טענתו כי פעל בדרכים שלכאורה מצויות על גבול החוק – ולא אמרנו מאיזה עבר של הגבול – לרישום כספים נכסים שלו או של חברה שבבעלותו ברישום כוזב על שם האישה, עדיין ייתכן כי מן הדין נחשב הדבר כקניין וכמתנה לה שנעשתה מתוך חישוב תועלתני לשעתו, שהתברר בהמשך כשגוי – מה שאינו מצדיק את ביטול הקניין כשם שחישובים עסקיים אחרים שהמתבררים כשגויים אין בהם כדי לבטל עסקות שנעשו בשלהם – חישוב שנעשה בעת חיו הצדדים בשלום ואחת הייתה לבעל אם בעליהם של הכספים יהיה הוא או האישה. רישום החשבון ונכסיו נדל"ן על שם האישה מתואר בדברי הבעל כנעשה "משיקולים עסקיים ומשפחתיים" – מונח שעשוי להיות גם שם 'מכובס' להעלמות מס או הברחות מנושים.

טענות ממין זה מושמעות לא אחת באוזנינו, וכלפי כלל הטוענים אותן יש לומר כי על הפועל משיקולים כאלה להביא בחשבון את מלוא השלכותיהן ומשמעויותיהן של פעולותיו. לא הכרחי לראות בכל פעולה כזו פיקציה בלבד, יש כר נכבד לדיון באפשרות לראותה כקניין גמור שאף יש לו 'תמורה' בדמות אותו רווח שהניב הנותן בהקשר של אותם שיקולים עסקיים, שבגינם השתלם לו – או לפחות כך סבר – כי הבעלות בנכס פלוני לא תהיה שלו אלא של אחרים תוך שהוא נהנה מן הנכס בלי להיות בעליו. אכן מי שנפגעו מרישום או העברת בעלות מעין זו עשויים לתבוע את זכויותיהם ולטעון כי מדובר בפיקציה ולא בקניין אמיתי, אולם כל עוד לא טענו אלה כן וכל עוד לא התקבלה טענתם – ולא בהכרח שתתקבל שכן עליהם יהיה להוכיח אותה עובדתית ולבסס גם משפטית את בטלות המתנה שנעשתה משיקולים אלה – יש מקום גם לראות את הנותן עצמו כמושתק מלטעון שמתנתו לא הייתה אלא מרמה כלפי צדדים שלישיים, ויהיו אלה בני משפחה, רשויות מס או גורמים פרטיים זרים.

גם אם תתקבל טענת הבעל וגם אם יוכרע למרות כל האמור כי הרישום האמור בטל מעיקרו, יהיה עליו לשלול מהאישה את הזכות לפחות למחצית הכספים מכוחם של חוק יחסי ממון ואף של כוונת שיתוף ייחודית. וכיוון שאין האישה מבקשת אף ליטול מן החשבון סכום השווה למחצית הכספים – וזאת אף אם נוסף לסכום המבוקש את הכספים שכבר שוחררו לידיה – ואף

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לא קרוב לכך, אלא פחות מחמישית מהם (ובצירוף האמור – כרבע), הרי שתידרש המסקנה שאין האישה זכאית אפילו לחלק זה של הכספים.

בלי לקבוע מסמרות בדבר ההכרעה שתינתן בכל אחת מהשאלות לגופה, רשאים אנו להניח שהסיכוי שתוצאת ההליך כולו תהיה כזו שתותיר בידי האישה זכאות לפחות מהסכום שאותו היא מבקשת אינו מן הגבוהים.

לא זו בלבד אלא שאף אם כך יוכרע, או אם יתברר כי לבעל חובות שהאישה שותפה להם ושחלקה בהם הוא כזה שקיזוזם אכן יותיר בידיה זכאות לסכום הנמוך מזה שהיא מבקשת עתה לשחרר מחשבונה – הלוא סוף כל סוף תהיה קיימת אפשרות הגבייה מן הנכס ולא כל שכן בהתחשב בכך שיש לצדדים אף נכסים נוספים בעלי ערך לא מבוטל (ושאף הם רשומים על שם האישה ולכל הפחות מוצדק להניח שיש לה זכות בחלקם).

במצב כזה, גם אם תידחינה טענותיה של האישה בדבר הסכנה למדורה לחלוטין, קשה להצדיק את מניעתה לאורך זמן, שכבר עתה רב הוא ועוד צפוי כנראה להימשך, משימוש בכספים הרשומים כשלה ושקרוב לוודאי שלפחות חלקם אכן שייך לה או שהיא זכאית לקבלו. ולפיכך גם אין אנו נזקקים לבחינת הטענות בדבר הסכנה הנשקפת למדור האישה והילדים.

זכותו של אדם להשתמש בממונו.

מניעת זכות זו – גם אם לעת עתה אין נוטלים ממנו את ממונו – צריכה להיעשות במשורה ומתוך שיקול דעת מעמיק, בוודאי כשמדובר במניעה ממושכת. אין מקום לקבל עמדה שלפיה מניעת זכות השימוש היא בררת המחדל הגורפת והיתר השימוש בחלק מהכספים הוא שמצריך טעמים מיוחדים מן הסוג של חשש לאובדן קורת הגג.

לכל היותר אפשר לצפות שגם במהלך השימוש בכספים תישמרנה זכויותיו ואפשרויותיו של הבעל לגבייה אם בעתיד ייפסק כי איזון המשאבים הוא כזה המותיר בידי האישה פחות מאותם הכספים וכי עליה להעביר לידי הבעל את חלקם, לאמור – במקביל לפירעון חוב המשכנתה ולרכישת חלק הדירה שכנגדו מידי הבעלים הרשומים (היינו החברה שבבעלות הבעל) תירשם הערת אזהרה המונעת מן האישה להעביר את זכויותיה לאחרים כל עוד לא הוכרע הסכסוך הכלכלי שבינה לבין הבעל.

לכל האמור נוסף: ככל שטענות הבעל הן כי הכספים והנכסים אינם שייכים לו אישית אלא לחברות שבבעלותו (ושהאישה יכולה לפיכך לתבוע ממנו זכויות רק במניות בחברות ולא בגופם של הנכסים) – ולפחות חלק מאמירותיו של הבעל הן כאלה – הרי שהדבר מטיל צל כבד על תביעתו כולה לגופה, על כנותה ועל סמכותו של בית הדין הרבני להכריע בתביעה זו. אין הבעל יכול לאחוז בחבל משני קצותיו: מחד גיסא לתבוע ולבקש צווים בעצמו ואף להגיש את בקשותיו ותביעותיו בבית הדין, שאינו מוסמך לדון בין חברה כישות משפטית עצמאית לבין האישה, ומאידך גיסא לטעון שהאישה אינה זכאית לרכוש שבעניינו הגיש את תביעותיו ובקשותיו משום שרכוש זה כלל אינו שלו אלא של החברה.

ומכל מקום נעיר כי נוכח התנהלותו של הבעל המכילה סתירה זו ונוכח האמור לעיל ומסקנת החלטתנו כפי שייאמר להלן, מודעים אנו גם לאפשרות שהבעל ינסה לסכל את החלטתנו באמצעות עתירה – הפעם – בשם החברה ולבית המשפט וניסיון להטיל עיקול לטובת החברה על הנכסים הרשומים על שם האישה. ייתכן כמובן שיש אמת בטענות בדבר זכויותיה של החברה ומובן שמשפטית רשאית החברה לתבוע, אולם ככל שהבעל יפעל כך כעת, לאחר ההליך שנוהל עד כה וכפי שנוהל אפשר יהיה לקבוע בוודאות שהתנהלותו זו תיחשב כחסרת תום לב.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בית הדין יהיה רשאי במקרה כזה גם לבחון המחאת זכויות אחרות של הבעל, הרשומות על שמו ואינן של החברה, לאישה – אף אם מדובר בזכויות שלכאורה אין לה חלק בהן וקל וחומר שאינן בבעלותה המלאה – כחלופה לכספיה המעוקלים שהזכות בהם או בחלקם, שאותו שווי, תועבר לבעל על כרעיה וקרבה היינו על התביעות המשפטיות של החברה בעניינן.

פסק דין ומתן הוראות

סוף דבר אנו מורים כדלהלן:

א. גירושי הצדדים

1. פסק דינו של בית דין קמא לגירושי הצדדים שריר וקיים, ערעורה של האישה עליו נדחה ועיכוב ביצועו מבוטל.

עניינם של הצדדים מוחזר לבית הדין הרבני האזורי בתל אביב והוא יסדר גט בין הצדדים (בין באמצעות זימונם אליו ובין באמצעות גט שליחות) בהקדם ובכפוף ליומנו של בית הדין.

2. אם תסרב האישה לסידור הגט או תפעל לסיכולו תעמוד לבעל הזכות לבקש להטיל עליה צווי הגבלה או אמצעי אכיפה אחרים או לבקש היתר נישואין – הכול בהתאם לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) התשי"ג – 1953, לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז – 1956, לחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה – 1995 ולסעיף 179 לחוק העונשין, התשל"ז – 1977.

ב. שחרור הכספים

1. מחשבון הבנק בשווייץ הרשום על שם האישה ושמיכת כספים ממנו הוגבלה בציוויו של בית הדין הרבני האזורי בתל אביב בהתאם לבקשת הבעל ישוחרר סכום של עד לשני מיליון אירו (היינו מלוא הסכום האמור אלא אם תבקש האישה להסתפק בפחות מכך) ובלבד ששלושה רבעים לפחות מהסכום שישוחרר ישמשו בפועל לסילוק המשכנתה הרובצת על הנכס המשמש למגורי האישה או לרכישת נכס אחר למגוריה (לפי בחירתה) ותוך שהבעלות על הנכס תירשם על שמה או – במקרה של סילוק המשכנתה האמורה – על שמה ועל שם החברה שבבעלות הבעל בהתאם ליחס בין גובה המשכנתה לבין ערך הנכס כולו, ותירשם הערת אזהרה המונעת מהאישה להעביר את הבעלות בנכס לכל צד ג' שאינו הבעל עצמו או החברה שבבעלותו אלא בהתאם להחלטתו של בית הדין הרבני האזורי בתל אביב (או של בית הדין הגדול) על מחיקת הערת האזהרה האמורה.

היתרה שתיותר מהסכום הנ"ל לאחר סילוק המשכנתה ושנועדה להוצאותיה השוטפות של האישה תישאר בנאמנות באי כוח הצדדים, בהתאם לאמור להלן בסעיפים 3–4, ותועבר ליד האישה רק לאחר סידור הגט בפועל.

2. את הסכום שישוחרר יביא בית הדין בחשבון בהכרעתו הסופית בדבר איזון משאבי הצדדים וחלוקת רכושם.

3. באי כוח הצדדים ישמשו נאמנים לצורך ביצוע האמור בסעיף 1 דלעיל, יפעלו בשיתוף פעולה וביעילות לשם השלמת האמור בתוך ארבעים וחמישה יום ממועד חתימת פסק דין זה ויגישו לבית הדין הרבני האזורי בתל אביב פסיקות מתאימות ככל שתידרשנה לצורך האמור.

4. חשבון נאמנות יפתח לצורך האמור על ידי באי כוח הצדדים בבנק בישראל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

5. הצדדים מצוים לשתף פעולה עם האמור וככל שמי מהם לא יעשה כן יושתו עליו הוצאות משפט נכבדות לטובת הצד שכנגד ולטובת אוצר המדינה ויישקלו אף צעדי אכיפה נוספים.

6. בנוסף לאמור אנו מנחים את בית הדין הרבני האזורי בתל אביב כי ככל שמי מהצדדים או מבאי כוחם לא ישתף פעולה בביצוע האמור – ישקול מינויו של כונס נכסים חיצוני לעניין זה ולזקוף את התשלום לו בעבור עבודתו לחובתו של הצד שערכב את ביצוען של ההוצאות האמורות.

ג. הוראות נוספות

פסק דין זה מותר בפרסום בכפוף להשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.

ניתן ביום ג' בכסלו התש"ף (1.12.2019).

הרב ציון לודאילוז

הרב שלמה שפירא

הרב אליעזר איגרא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה